

Redactare: Mihaela Pogonici
Tehnoredactare: Mihail Vlad
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Irina Bogdan

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DUMAS, ALEXANDRE tatăl
Stăpânul lupilor / Alexandre Dumas; trad. din lb. franceză și note de
Octavian Soviany. – Ed. 2-a. – Pitești: Paralela 45, 2022
ISBN 978-973-47-3629-4
I. Soviany, Octavian (trad.; note)
821.133.1

Le meneur de loups
Alexandre Dumas

Copyright © Editura Paralela 45, 2022
Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar
conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.
www.edituraparelela45.ro

ALEXANDRE DUMAS

STĂPÂNUL LUPILOR

Ediția a II-a

Traducere din limba franceză și note de
Octavian Soviany

Editura Paralela 45

Cuprins

Introducere	7
Capitolul I. <i>Vânătorul de lupi al monseniorului</i>	35
Capitolul II. <i>Seniorul și papugiul</i>	45
Capitolul III. <i>Agnelette</i>	59
Capitolul IV. <i>Lupul negru</i>	70
Capitolul V. <i>Pactul</i>	81
Capitolul VI. <i>Firul de păr al lui Scaraoțchi</i>	92
Capitolul VII. <i>Argatul de la moară</i>	103
Capitolul VIII. <i>Dorințele lui Thibault</i>	113
Capitolul IX. <i>Stăpânul lupilor</i>	122
Capitolul X. <i>Judele Magloire</i>	133
Capitolul XI. <i>David și Goliat</i>	143
Capitolul XII. <i>Doi lupi la stână</i>	156
Capitolul XIII. <i>În care se arată că o femeie nu vorbește niciodată mai convingător decât atunci când nu vorbește</i>	173
Capitolul XIV. <i>O nuntă la țară</i>	188
Capitolul XV. <i>Seniorul de Vauparfond</i>	199
Capitolul XVI. <i>Subreta unei dame de viță</i>	208

Capitolul XVII. <i>Contele de Mont-Gobert</i>	219
Capitolul XVIII. <i>Moarte și înviere</i>	229
Capitolul XIX. <i>Care e viu? Care e mort?</i>	237
Capitolul XX. <i>Întâlnirea e onorată</i>	247
Capitolul XXI. <i>Geniul răului</i>	260
Capitolul XXII. <i>Ultima dorință a lui Thibault</i>	276
Capitolul XXIII. <i>Aniversarea</i>	284
Capitolul XXIV. <i>O vânătoare turbată</i>	293

Introducere

I

*Cine era Mocquet și cum a ajuns povestitorul
să ia cunoștință de această istorie*

Oare de ce, de-a lungul primilor mei douăzeci de ani de viață literară, m-am întors atât de rar, cu gândul și amintirea, la orașelul în care m-am născut, la pădurile care îl înconjoară, la satele din împrejurimi? Oare de ce toată această lume a copilăriei mele mi s-a părut dispărută, acoperită parcă de un nor, în timp ce viitorul spre care înaintam îmi apărea limpede și strălucitor, ca acele insule magice pe care Columb și tovarășii săi le-au luat drept niște coșulețe cu flori ce pluteau pe apele mării?

Pentru că, vai, în primii douăzeci de ani de viață ai drept călăuză speranța, iar în ultimii douăzeci – realitatea.

Începând din ziua în care, ca un călător obosit, îți lași toiagul din mână, îți desfaci cingătoarea și te așezi la marginea drumului, începând din ziua aceea privești înapoi la drumul parcurs și, cum de data aceasta viitorul este cel care se acoperă de ceață, începi să scrutezi adâncurile trecutului.

Când ești pe punctul de a pătrunde în niște mări de nisip, zărești deodată cu mirare în urma ta oaze minunate de umbră și

Capitolul I

Vânătorul de lupi al monseniorului

Seniorul Jean, baron de Vez, era un vânător aprig.

Dacă o să urmați valea frumoasă, care merge de la Berval la Longpré, veți vedea, în stânga, un turn vechi, care o să ni se pară și mai înalt, încă și mai masiv, pentru că e singuratic.

Astăzi el e proprietatea unui prieten al celui care vă povestește această istorie, iar lumea s-a obișnuit atât de mult cu înfățișarea lui teribilă, încât orice țăran merge vara să caute puțină umbră la picioarele lui, fără să-i fie frică mai tare decât drepnelor cu mari aripi negre și cu țipete ascuțite sau rândunelelor cu ciripit dulce care vin vară de vară pentru a-și face cuiburile aici.

Dar în epoca despre care vorbim, adică pe la 1780, reședința seniorială din Vez arăta altfel și nu părea atât de inofensivă. Era o construcție din secolul al XII-lea sau al XIII-lea, căreia trecerea anilor nu-i schimbase cu nimic, cel puțin în exterior, înfățișarea teribilă. E adevărat că straja, cu pas măsurat și cască strălucitoare, nu se mai preumbla sus, pe metereze; e adevărat că arcașul gata să sune din corn nu mai stătea de veghe în turn; e adevărat că doi războinici nu mai stăteau la poternă, pregătiți ca, la cel mai mic semn de primejdie, să ridice podul mobil și să coboare poarta de gratii. Dar tocmai din cauza izolării sale, gigantul de granit, între ale cărui ziduri mai fremăta încă viața, avea majestatea terifiantă a lucrurilor mute și imobile.

Castelanul nu era totuși un om rău și, după câte spuneau oamenii care îl cunoșteau mai bine decât muritorii de rând și puteau să-i facă dreptate, pricina mai mult zgomot decât necazuri și mai multă teamă decât samavolnicii, dar asta numai atunci când era vorba de oameni.

Căci era dușmanul declarat, necruțător și de moarte al tuturor animalelor din pădure.

Era marele vânător de lupi al monseniorului Louis-Philippe d'Orléans, al patrutea cu acest nume, slujbă care îi permitea să-și satisfacă patima veșnic nedomolită pentru vânătoare.

Cu baronul Jean te puteai înțelege în legătură cu orice lucru până la urmă, chiar dacă asta nu se întâmpla tocmai ușor; dar, când era vorba de vânătoare, rareori puteai să-l scoți dintr-ale sale, dacă îi intra vreo idee fixă în cap.

Umbla vorba că se căsătorise cu o fiică naturală a prințului; ceea ce îi adusese, pe lângă slujba de mare vânător de lupi, și o putere aproape absolută pe domeniile ifustrului său socru, putere pe care nimeni nu îndrăznea să i-o conteste, mai ales de când domnul duce d'Orléans, recăsătorindu-se în 1773 cu doamna de Montesson, aproape că-și lăsase în părăsire castelul de la Villers-Cotterêts în favoarea încântătoarei sale reședințe de la Bagnolet, unde erau primite spiritele sclipitoare ale timpului și se jucau comedii.

De aceea, rareori se întâmpla ca în fiecare zi lăsată de Dumnezeu, fie că soarele strălucea deasupra pământului, fie că țărăia o ploaie posomorâtă, fie că iarna acoperea câmpiile cu linioliul ei alb, fie că primăvara își desfășura peste pajști covorul ei verde, rareori se întâmpla, așadar, să nu vezi, între ceasurile opt și nouă dimineața, poarta cea mare a castelului deschizându-se și lăsându-i să iasă mai întâi pe baronul Jean, apoi pe primul său hăitaș, Marcotte, apoi pe ceilalți hăitași, apoi câinii legați, duși de lesă de slugi și supravegheați de jupân Engoulevant,

hăitaș-aspirant, care, asemenea călăului german, ce trece, el singur, în urma nobililor și înaintea burghezilor, fiind ultimul dintre nobili și primul dintre burghezi, mergea imediat după hăitași și înaintea servitorilor de la câini, fiind ultimul dintre hăitași și cea dintâi dintre slugi.

Tot alaiul înainta cu mare pompă; cai englezești, câini de ai noștri; doisprezece cai, patruzeci de câini.

Să începem prin a spune că baronul Jean, cu acești doisprezece cai și patruzeci de câini, vâna toate soiurile de animale.

Dar fără îndoială că, pentru a-și onora titlul, vâna mai ales lupi. Ceea ce arăta câtă încredere avea în mirosul și în rezistența câinilor săi era faptul că, după lupi, onora cu locul al doilea mistrețul, apoi veneau feluritele soiuri de cerbi, apoi căpriorul. În sfârșit, atunci când copoiul lui pierdeau urma, se năpustea după primul iepure care îi ieșea în drum, căci, așa cum spuneam, nobilul domn vâna în fiecare zi și mai degrabă s-ar fi lipsit o zi întreagă de mâncare și băutură decât să se lipsească de vânătoare.

Dar, așa cum se știe, oricât de iuți sunt caii, oricât de fin e mirosul câinilor, vânătoarea are sferturi de oră mai bune și sferturi de oră mai proaste.

Într-o zi, Marcotte se prezentă foarte plouat în locul unde îl aștepta baronul Jean.

— Ei bine, Marcotte – întrebă baronul Jean încruntând din sprâncene – ce s-a întâmplat? Văd după mutra ta că azi vânătoarea o să meargă prost.

Marcotte dădu din cap.

— Să vedem, vorbește! – făcu baronul, cu un gest de nerăbdare.

— Ei bine, monseniore, am vești despre lupul negru.

— Așa! – exclamă baronul Jean, căruia îi sclipeau ochii.

Într-adevăr, nobilul senior hăituisese până atunci de cinci sau șase ori dihania cu pricina, pe care culoarea neobișnuită a blâniei

o făcea atât de ușor de recunoscut, fără s-o aducă însă niciodată în bătaia carabinei sau la îndemâna câinilor.

— Da – spuse iarăși Marcotte – numai că blestematul de dobitoc s-a folosit atât de bine de întunericul nopții, atât de bine s-a priceput să-și încrucișeze urmele, încât l-am scăpat după ce am bătut jumătate de pădure.

— Marcotte, crezi că avem vreo șansă să punem mâna pe el?

— Mă îndoiesc.

— Pe toți dracii! – strigă seniorul Jean – care era vânătorul cel mai grozav la înjurături de la Nimrod încoace – nu mă simt astăzi bine deloc și am nevoie de un hallali³ ca să-mi treacă toanele proaste. Ia să vedem ce am putea vâna azi în locul afurisitului de lup negru.

— La naiba – zise Marcotte –, cu gândul numai la lup, n-am abătut nicio altă dihanie. Monseniorul dorește s-o pornim la întâmplare și să vânăm primul animal care ne iese în drum?

Baronul tocmai se pregătea să-i spună lui Marcotte să facă după cum îl va tăia capul, când îl văzu pe micul Engoulevent apropiindu-se cu pălăria în mână.

— Stai puțin – zise el – mi se pare că domnul Engoulevent vrea să ne dea un sfat.

— N-am să-i dau niciun sfat unui senior așa mare ca dumneavoastră – spuse acesta, ascunzându-și sub o înfățișare în aparență umilă firea vicleană și prefăcută – dar este de datoria mea să vă spun că știu un cerb frumos prin împrejurimi.

— Să-ți vedem cerbul, Engoulevent – făcu marele vânător de lupi – și dacă nu te-ai înșelat, o să capeți un scud nou-nouț.

— Unde ți-e cerbul? – întrebă Marcotte. Dar va fi vai de pielea ta dacă ne pui pe drumuri degeaba.

— Dați-mi-i pe Matador și pe Jupiter și o să vedeți.

Matador și Jupiter erau cei mai buni câini de atac ai seniorului din Vez. De aceea Engoulevent nu trebui să facă nici o sută de pași cu ei prin pădure, că după cum dădeau din coadă și după cum lătrau, își dădu seama că erau pe urmele cerbului. Și într-adevăr, aproape imediat, animalul care avea două rânduri de coarne magnifice, le tăie calea câinilor. Toată haita dezlegată îi urmă pe cei doi veterani. Marcotte sună din corn și începu vânătoarea, spre marea satisfacție a seniorului de Vez care, regretându-l pe lupul negru, accepta totuși în locul lui un cerb cu două rânduri de coarne.

Vânătoarea începuse de două ore, iar cerbul se ținea bine. Mai întâi i-a purtat pe vânători din păduricea de la Haramont până pe drumul spre Pendu și de pe drumul spre Pendu până la marginea dinspre Oigny, cățărându-se cu agilitate, căci nu era unul dintre animalele acelea cărora le plac locurile joase și își lasă coada la îndemâna baseșilor răutăcioși.

Totuși, în apropiere de valea de la Bourfontaine cerbul începu să dea semne de oboseală și încercă să-i păcălească pe vânători.

Mai întâi, coborî în pârâul care curge din iazul de la Baisemont în iazul de la Bourg, merse în susul lui vreo jumătate de leghe, scufundat în apă până la încheietura piciorului, apoi făcu un salt la dreapta, pe urmă reintră în apă, făcu iarăși un salt, de data aceasta spre stânga, și începu să alerge în salturi, atât cât îi îngăduia puterea ce-i mai rămăsese.

Dar câinii seniorului Jean nu erau niște câini care să intre în încurcătură pentru atâta lucru.

Din proprie inițiativă, câinii aceștia inteligenți și de rasă aleasă se împărțiră în două: unii o luară în susul pârâului, alții în josul lui, unii se porniră pe căutate în dreapta, ceilalți în stânga, astfel încât dibuiră până la urmă cerbul, îi regăsiră urma și, la primul lătrat pe care îl slobozi unul dintre ei, se strânseră

³ Semnal vânătoresc.

în jurul acestuia și își continuară urmărirea, atât de înflăcărați și de hotărâți de parcă animalul ar fi fost doar cu zece pași înaintea lor.

Tot galopând, tot sunând din corn, tot lătrând, baronul Jean, hăitașii și câinii ajunseră la iazurile de la Saint-Antoine, la câteva sute de pași de liziera de la Oigny.

Acolo, între liziera de la Oigny și tufărișurile de la Oseraies, se înălța cocioaba lui Thibault, papugiul.

Să spunem și că Thibault, papugiul, va fi adevăratul erou al istoriei noastre.

O să vă întrebați poate cum se face că eu, care am adus în scenă regi, eu, care le-am dat prinților și baronilor roluri secundare în romanele mele, m-am apucat să fac dintr-un biet papugiul eroul unei istorii.

Mai întâi v-aș răspunde că în ținutul meu drag, Villers-Cotterêts, sunt mai mulți papugii decât baroni, duci și prinți și că, din moment ce intenția mea era să-mi aleg drept teatru al întâmplărilor pe care o să vi le povestesc pădurile de acolo, trebuia, ca să nu zămislesc niște personaje artificioase ca încașii lui Marmontel sau abencerragii lui Florian, să zugrăvesc un locuitor real al acestor păduri.

De altfel, nu noi ne alegem subiectele, ci subiectele ne iau pe noi în primire, iar eu am fost luat în primire de acest subiect, mai bun sau mai prost.

O să încerc, așadar, să schițez portretul lui Thibault papugiul, așa simplu papugiul cum era el, la fel de exact ca un pictor ce face portretul unui principe pe care acesta vrea să-l trimită logodnicei sale.

Thibault era un bărbat de vreo douăzeci și cinci sau douăzeci și șapte de ani, înalt, bine făcut, cu un corp viguros, dar trist în inima și în sufletul lui. Această tristețe venea dintr-un strop de invidie pe care, fără să știe, poate chiar împotriva

voinei lui, îl nutrea față de semenii săi pe care norocul îi favorizase mai mult.

Tatăl lui îi dăduse o educație mai presus de poziția sa în societate. Thibault umblase la școala abatelui Fortier, magisterul din Villers-Cotterêts; știa să scrie, să citească și să socotească, învățase până și o brumă de latină, de care era tare mândru.

Thibault își folosise o mare parte a timpului cu cititul. Citise mai cu seamă cărțile la modă la finele secolului trecut. Chimist nepriceput, nu știuse să separe binele de rău, sau mai degrabă separase doar răul, pe care îl înghițise în doze mari, lăsând binele să se precipite spre fundul paharului.

Firește, la douăzeci de ani, Thibault nu visase să ajungă papugiul.

La un moment dat, de exemplu, își îndreptase ochii spre cariera militară.

Dar cunoscuii lui care purtaseră dubla livrea, a regelui și a Franței, și intraseră sub steag ca simpli soldați, ieșiseră de acolo tot ca simpli soldați, nereușind să dobândească, după cinci sau șase ani de robie, nici măcar gradul cel mai neînsemnat, nu ajunseseră nici măcar caporali.

Thibault se gândise de asemenea să se facă marinar.

Dar cariera de marinar le era și mai greu accesibilă oamenilor din popor decât aceea de militar.

După cincisprezece sau douăzeci de ani de pericole, de furtuni și de bătălii puteau ajunge cel mult contramaiștri.

Dar Thibault nu visa să poarte vesta scurtă și pantalonii din pânză de corabie, ci haina albastră a regelui, jiletca roșie și epoletul în formă de labă de cotoșman.

Nu se întâmplase însă până atunci ca fiul unui papugiul să ajungă vreodată căpitan de fregată, locotenent sau măcar șef de echipaj.

Lui Thibault i-ar fi plăcut de asemenea destul de mult și ocupația de notar. S-a gândit chiar la un moment dat să intre,

în calitate de comisionar, la maestrul Niquet, notarul regal, și să înainteze pe urmă în grad grație picioarelor lui viguroase și condeiului său ascuțit.

Dar după ce ar fi ajuns la treapta de conțopist, cu o sută de scuzi pe ani, de unde ar fi luat cei treizeci de mii de franci trebuincioși pentru cumpărarea celui mai modest birou de la țară?

Nu-i era mai lesne să se facă notar decât să ajungă ofițer de uscat sau de mare.

În vremea asta, tatăl lui Thibault a murit.

Rămăseseră de la el puțini bani peșin, abia câți trebuiau pentru înmormântare.

După ce și-a îngropat tatăl, Thibault a rămas cu trei sau patru pistoli.

Își cunoștea bine meseria, era chiar un papugișu iscusit. Dar nu avea niciun chef să mânuiască burghiul și sula.

Așa se face, că, din puțin spirit de prevedere, i-a lăsat unui prieten uneltele tatălui său, a vândut toate mobilele, de la prima până la ultima, adunând o sumă de cinci sute patruzeci de franci, și s-a apucat să facă, așa cum se spunea pe vremea aceea, ocolul Franței.

Thibault a fost plecat în călătorie timp de trei ani. N-a apucat să facă avere, dar a învățat multe lucruri și a dobândit câteva talente pe care nu le avusese până atunci.

A învățat că e bine să-ți ții cuvântul dat unui bărbat într-o chestiune de negoț, dar e complet inutil să-ți respecti jurământul de dragoste făcut unei femei.

Ăsta a fost câștigul lui moral.

În ceea ce privește abilitățile fizice, a învățat să danseze minunat giga, să folosească bastonul, apărându-se de patru bărbați deodată, și să mânuiască lancea ca cel mai ager hăitaș.

Toate astea n-au făcut decât să-i sporească vanitatea din naștere și, văzându-se mai frumos, mai puternic, mai îndemânic

decât mulți nobili, întreba Providența: „Oare de ce nu m-am născut nobil și cutare nobil oare de ce nu s-a născut om de rând?”

Dar, cum la apostrofările lui Providența se ferea să răspundă, cum, dansând giga, folosind bastonul și lancea, își ostenea corpul zadarnic, Thibault s-a gândit să se reîntoarcă la vechea lui stare, oricât de umilă era ea, spunându-și în sinea lui că dacă aceasta îl hrănise pe tată, avea să-l hrănească și pe fiu.

Thibault și-a luat, așadar, uneltele de acolo de unde le lăsase; apoi, înarmat cu ele, i-a cerut intendentului monseniorului Louis-Philippe d'Orléans să-i îngăduie să-și facă o colibă în pădure, pentru a se putea apuca de meseria lui; ceea ce intendentul i-a acordat cu dragă inimă, căci știa din experiență că domnul duce d'Orléans avea un suflet milostiv, cheltuind anual până la două sute patruzeci de mii de franci pentru ajutorarea sârmanilor și, de vreme ce se arăta dispus să pună la bătaie o asemenea sumă pentru acte de milostenie, i-ar fi împrumutat cu plăcere treizeci sau patruzeci de picioare de teren unui lucrător harnic, care nu dorea decât să muncească.

Thibault, slobod să se așeze cu locuința în orice parte a pădurii, după cum îi era placul, a ales răscrucea de la Osières, așezată într-un loc frumos, la un sfert de leghe de Oisny și la trei sferturi de leghe de Villers-Cotterêts.

Papugiul își construiește, așadar, o colibă, pe jumătate din câteva scânduri vechi, pe care i le dăruise domnul Parisis, care avea un teren recent defrișat în apropiere, pe jumătate din crengele pe care le tăiasă din pădure cu îngăduința intendentului.

Apoi, când coliba, alcătuită dintr-un dormitor bine ferit, unde putea lucra iarna, și un șopron, deschis în trei părți, unde putea lucra vara, a fost terminată, Thibault s-a gândit că îi trebuie un pat.

Mai întâi, s-a folosit, în locul acestuia, de un culcuș făcut din ferigi.

Apoi, după ce a făcut o sută de perechi de saboți, pe care i le-a dus lui moș Bedeau, un negustor care vindea cam de toate la Villers-Cotterêts, a primit în schimbul acestora o saltea, pe care i s-a îngăduit s-o plătească în trei luni.

Un pat de lemn nu era greu de făcut, căci Thibault, pe lângă că era papugiul, era și oleacă tâmplar.

Și-a făcut, așadar, un pat de lemn, i-a împletit o somieră din răchită, și-a pus salteaua deasupra și s-a ales cu un culcuș.

Apoi, încetul cu încetul, au venit cearșafurile și cuverturile.

Apoi o sobiță, cratițele de pământ pentru gărit pe sobiță, pe urmă blidele de faianță pentru mâncare.

După un an, mobilierul lui Thibault a sporit cu un cufăr frumos de stejar și cu un dulap frumos de nuc, pe care și le-a făcut singur, așa cum își făcuse și patul.

Și, dincolo de toate acestea, meseria îi mergea bine, căci Thibault nu avea pereche atunci când era vorba să croiască o pereche de saboți dintr-o bucată de fag sau să cioplească linguri, solnițe ori mici străchini de lemn din materialul rămas.

Thibault era, așadar, instalat de trei ani în papugeria lui, adică după ce revenise din ocolul Franței și, de atunci, nu i se putea reproșa decât un singur lucru, pe care noi i l-am reproșat deja; era puțin prea invidios pe bunurile aproapelui, ceea ce nu-l ajuta defel la mântuirea sufletului.

Dar acesta era încă un sentiment atât de inofensiv, încât era la îndemâna duhovnicului său să-l mustre pentru o crimă care nu era încă decât un păcat cu gândul, și nu cu fapta.

Capitolul II

Seniorul și papugiul

Așadar, așa cum am spus, cerbul se refugiase în direcția lizierei de la Oigny și începuse să dea ocoale sălașului lui Thibault.

Cum vremea era frumoasă, deși era deja toamnă, ba chiar o toamnă târzie, Thibault meșterea, sub șopronul său, la niște saboți.

Deodată, la treizeci de pași de el, zări cerbul înspăimântat, tremurând tot pe cele patru picioare ale sale și privindu-l cu ochi îngroziți și inteligenți.

Thibault auzise de multă vreme zgomotul vânătorii care se desfășura în apropiere de Oigny, ba apropiindu-se, ba îndepărtându-se, ba apropiindu-se iarăși de sat.

Așa că apariția cerbului nu l-a mirat.

Se opri, așadar, din lucru, lăsă sula pe care o mânuiuse până atunci cu multă însuflețire și începu să se uite la cerb.

— Pe Sfântul Sabot! — făcu el (trebuie să precizăm că Sfântul Sabot este sărbătoarea papugiilor). Pe Sfântul Sabot, iară o bucățică frumoasă, care s-ar potrivi de minune cu capra neagră pe care am mâncat-o la Vienne, la ospățul ortacilor din Dauphiné. Ferice de cel care poate băga în gură în fiecare zi o asemenea bucățică! Eu m-am înfruptat din așa ceva doar o dată în viață, acum patru ani, și când mă gândesc la asta îmi lasă și